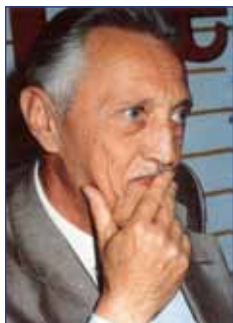

Tema:
Befolkningspolitik og
kønsselektering

Jérôme Lejeune

Landsbevægelsen Respekt for Menneskeliv (RFM) er en uafhængig dansk græsrodsbevægelse, som arbejder på grundlag af Lejeune-erklæringen.

Den franske genetiker Jérôme Lejeune (1926–1994) var en af det 20. århundredes betydeligste biologiske forskere og modtog i 1962 Kennedyprisen. Han var professor i fundamental genetik ved René Descartes Universitetet i Paris og medlem af Det pavelige Videnskabernes Akademi. I slutningen af 1950'erne opdagede han

det ekstra kromosom (trisomi 21), som forårsager mongolisme. Han var dermed den første genetiker, der identificerede en arveligt bestemt sygdom.

Lejeune var gennem hele sin karriere en utrættelig og frygtløs fortaler for livets sag. Som kristen læge og forsker fastholdt han, at ethvert menneskeliv – fra befrugtningstøjeblikket til en naturlig død – har krav på ubetinget respekt og således aldrig må gøres til et middel eller til et forsøgsobjekt.

Lejeune-erklæringen

Fra befrugtningstøjeblikket, dvs. det tidligste øjeblik af biologisk eksistens, er barnet et menneske, et selvstændigt individ, genetisk forskelligt fra moderen, som giver det næring og beskyttelse. Fra befrugtningstøjeblikket og resten af dets liv er det det samme levende menneske, som vokser, udvikler sig, modnes og til slut dør. Det er i besiddelse af egenskaber, som gør det forskelligt fra alle andre mennesker. Det er unikt og derfor uerstatteligt. Det er lægens opgave at tjene livet fra dets begyndelse til dets afslutning. Den respekt for menneskelivet, som er grundlaget for lægens arbejde, kan således aldrig gøres betinget af patientens alder eller tilstand i øvrigt. Foreligger der vanskelige omstændigheder i forbindelse med en graviditet, er det lægens pligt at gøre sit yderste for at hjælpe både mor og barn. Det strider derfor direkte mod en læges opgave at afbryde et svangerskab i den hensigt at ville afhjælpe sociale, økonomiske, psykologiske eller genetiske problemer.

RFM holder liv i debatten

Vi forsøger til stadighed at skabe opmærksomhed om alle områder, hvor respekten for menneskelivet er helt eller delvist undergravet. Derfor beskæftiger vi os ikke alene med abortproblematikken, men også med emner som aktiv dødshjælp, reproduktionsteknologi, genteknologi og befolkningsproblemer.

RFM rådgiver

Vi har oprettet en gratis rådgivningstjeneste for gravide. Er du i tvivl, om du magter at gennemføre svangerskabet, eller har du problemer efter en abort – så ring til sekretariatet (5576 7652), hvis du vil have en personlig samtale, eller send os en mail: info@rfm.dk

RFM informerer

Foruden dette blad udsender RFM gratis informations- og undervisningsmaterialer, som du kan bestille på sekretariatet. Nogle af dem kan downloades fra vores hjemmeside www.rfm.dk Vi kommer gerne ud på skoler, i foreninger og menigheder med aktuelle debatoplæg og foredrag.

RFM nyt **32. årgang nr. 2**

Bladet udkommer tre gange
årligt og sendes gratis
til alle tilsluttede.
Årligt mindstebidrag 125 kr.
For familier 175 kr.

Redaktion

Torben Riis
ansvarshavende

Redaktionens adresse:
Lundby Hovedgade 104
4750 Lundby
tlf 5576 7652
Fax 5576 7135
E-mail:
info@rfm.dk

Hjemmeside:
www.rfm.dk

Henvendelser vedrørende medlemskab, levering af bladet eller adresseændring:

Ettie og Morten Jødal
Præstemarken 18
Sønderup
9541 Suldrup
tlf 9818 3774
E-mail:
morten@joedal.dk
eller
ettie@joedal.dk

Anvendelse af artikler
fra bladet er tilladt
med kildeangivelse

Tryk:
Trykcentret ApS

Den vestlige verdens tunge ansvar

Det var egentlig ikke tænkt sådan fra begyndelsen, men denne udgave af RFM nyt blev alligevel til et temanummer om befolkningspolitik og kønsselektering. Det, der skulle have været en relativt kort omtale af den amerikanske journalist Mara Hvistendahls bog *Unnatural Selection* udviklede sig til en længere redegørelse, ganske enkelt fordi hendes materiale er så interessant og omfattende. Det samme kan siges om hendes påvisning af, at det systematiske fravalg af piger i Asien aldrig havde fået et så katastrofalt omfang, som tilfældet er, hvis ikke vestlige især amerikanske organisationer havde finansieret projektet. Og vel at mærke ikke blot pumpet milliarder af dollars i det, men også styret og målrettet det mod pigerne – fremtidens mødre – for dermed at opnå en større og mere langsigtet effekt på befolkningsudviklingen.

Det er iskolde kendsgerninger som disse, vi nødtigt vil forholde vores læsere, ikke mindst fordi de kaster nyt lys over abortspørgsmålet. Uden fri abort ville kønsselektering i den 3. verden ikke have været mulig. Det var ikke prævention, man i nævneværdigt omfang satte på for at dæmpe befolkningsvæksten, men abort. Aborten var effektiv, definitiv og gav resultater, man kunne mærke her og nu. En af de vigtigste pointer, man kan udlede af bogens materiale, er således, at det, der i Vesten blev markedsført som kvindekamp, i sidste ende førte til kvindeforagt og udryddelse af 160 millioner ufødte piger i Asien.

Hertil kommer de menneskelige omkostninger, den sorg og lidelse, man har påført kvinder, der mod deres vilje er blevet steriliseret eller tvunget til at abortere deres barn helt op til den sidste måned i graviditeten. Også den del af historien bærer den vestlige verdens regeringer (den danske ikke undtaget!) et tungt ansvar for.

Men er disse barbariske programmer fortid nu? Er de – sådan som man f.eks. i den danske aflægger af IPPF "Sex og Samfund" gerne vil give det udseende af – noget, der foregik i 1960'erne og 1970'erne? Det gælder i hvert fald ikke Kina. Her er den eneste registrerbare ændring, at regimet på det seneste er begyndt at lempe et-barnspolitikken, således at den hen ad vejen kan blive til en to-barnspolitik.

Det gør man – ikke fordi regimets menneskesyn og forhold til basale menneskerettigheder har ændret sig en tøddel, og ikke fordi man er til sinds at afstå fra at håndhæve befolkningskontrol med alle tænkelige midler – men udelukkende fordi økonomien kræver det. Kina mangler arbejdskraft på grund af den førte befolkningspolitik og vil om få år være en nation af pensionister, hvis der ikke gribes ind nu. Det ændrer imidlertid intet ved, at kvinder, der ikke overholder den fastsatte kvote, også fremtidig vil blive underkastet tvang og represalier.

Torben Riis

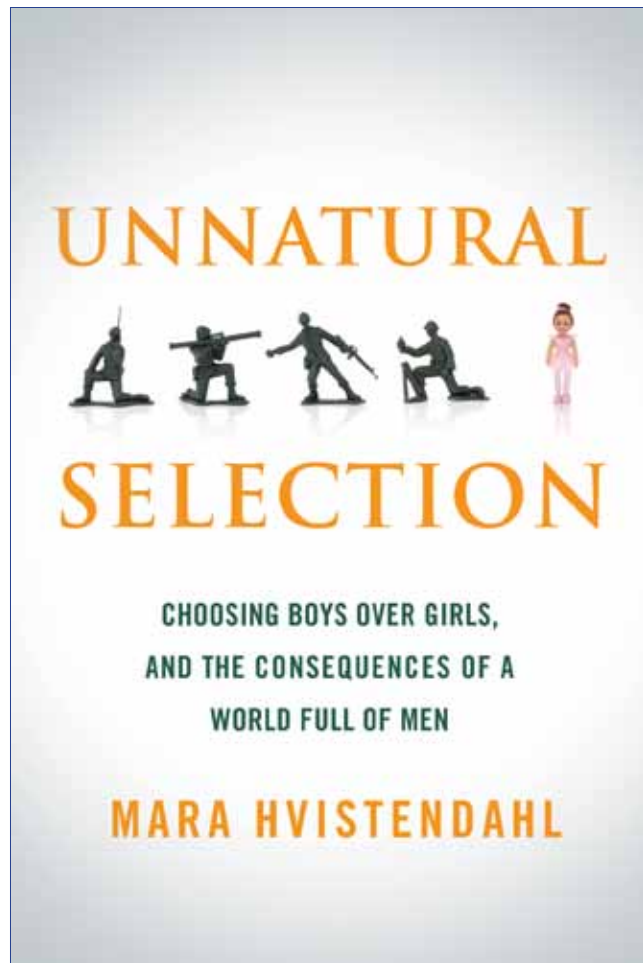
En verden uden kvinder?

Den amerikanske journalist Mara Hvistendahl gør i en nylig udkommet bog op med den vestlige verdens såkaldte familieplanlægningspolitik i den 3. verden, som har ført til en katastrofal mangel på kvinder, især i de asiatiske lande – og giver dermed abortdebatten en ny og overraskende drejning.

Mara Hvistendahl

Amerikansk videnskabsjournalist bosiddende i Beijing. Korrespondent for det internationale tidsskrift *Science*. Hun har vundet flere priser for sine artikler, som også er bragt i *Harper's*, *Scientific American*, *Popular Science* og *Financial Times*. Denne bog, som er hendes første, er blevet til efter grundig research i ni lande.

Lad os som en indledning til denne Lomtale af Mara Hvistendahls bog et øjeblik forestille os den typiske moderne frontkæmper for kvindesagen. Hun har hele sit liv kæmpet for, at kvinder ikke skulle være undertrykt i hjemmet, at kvinder skulle have en lige så høj uddannelse som mænd, at kvinder skulle være ligestillet med mænd på arbejdsmarkedet osv. osv. Og i denne sammenhæng har hun set indførelsen af fri abort som et vigtigt skridt i den rigtige retning. Hyppige børnefødsler og fødsler på ubekvemme tidspunkter skulle ikke længere stille sig i vejen for kvindernes muligheder for at gøre sig gældende på arbejdsmarkedet, så derfor var og er fri abort en nødvendighed i et moderne samfund og derfor også en forudsætning for, at samfund overalt på kloden kan nå dertil, hvor kvinder har præcis den

samme indflydelse som mænd i alle tænkelige forhold.

For når alt kommer til alt, udgør kvinderne jo halvdelen af verdens befolkning – det er et ofte anvendt argument i kønsdebatten.

EN UBEHAGELIG OPVÅGNEN

Men hov! Gør de nu også det? Lad os nu forestille os, at den samme progressive og oplyste kvinde en skønne morgen vågner op til erkendelsen af, at det slet ikke er sådan længere, at der faktisk i verdens mest folkerige nationer er et gigantisk underskud på kvinder, i Asien anslået 160 millioner, og at selv nok så megen uddannelse og adgang til arbejdsmarkedet for kvinder, *empowerment*, som det hedder i udviklingskredse, ikke har ændret en tøddel ved denne ubalance mellem kønnene – snarere tværtimod! Ja, måske forholder det

sig i virkeligheden sådan, at det er årtiers udviklingsindsats i den 3. verden med befolkningskontrol som det vigtigste redskab, som først og fremmest har skabt problemet. At der med andre ord går en lige linie fra udvikling (herunder fri abort) til faldende fødselstal og i sidste ende til kønsselektive aborter – og endnu værre, at Vestens ihærdige anstrengelser for at begrænse befolkningstilvæksten i de pågældende lande bevidst har taget sigte på at fravælge pigerne (fremtidens mødre).

Ja, hvis alt dette er rigtigt, så står den moderne progressive kvinde i det ubehagelige dilemma, at hun med sin støtte til fri abort har medvirket til at fremme en proces, der har vendt sig mod hendes eget køn og gjort kvinder til en truet art på kloden.

Det er kort fortalt hovedbudskabet i den amerikanske journalist Mara Hvistendahls bog, som er udkommet i år, og som har virket som noget nær en bombe i abortdebatten.

DRAB PÅ PIGER I INDIEN – ET LEVN FRA EN SVUNDEN KULTUR?

Men inden vi beskæftiger os med dette aspekt, skal vi se nærmere på hendes argumentation, som hun i bogen underbygger med en – må man sige – imponerende dokumentation.

Kønsslektering, f.eks. i Indien, er, konstaterer hun, ikke noget nyt fænomen. Det er således dokumenteret, at Rajput, den højeste kaste i Punjab, men også andre krigerkaster i et vist omfang dræbte nyfødte piger i kolonitiden og til gengæld kidnappede piger som hustruer til deres sønner. Var det på grund af deres religion? Det er der intet belæg for at antage. Hinduismen fordømmer udtrykkeligt barnedrab på både fødte og ufødte som en forbrydelse svarende til at slå en brahman (præst eller lærd) ihjel. Straffen efter døden? At blive pint i Naraka (helvede) i lige så mange år, som der er hår på kvindens krop, og dernæst blive genfødt som spedalsk.

Når drab på piger fik så stor udbredelse i kolonitidens Indien, skyldes det, siger Hvistendahl, at englænderne

efterhånden beskattede inderne så hårdt, at de for ikke at blive tvunget til at gå fra hus og hjem, blev nødt til at få færre børn. Og eftersom det var sønnerne, der arvede jorden og således bevarede den i familiens eje, var det pigerne, der blev valgt fra, fordi det tillige kostede familien en mindre formue at gifte dem bort.

Hvistendahl citerer her den indiske sociolog L.S. Vishwanath, som har kulegravet det betydelige materiale, som den britiske administration efterlod sig, da de forlod landet i 1947. I dette materiale kan man aflæse, hvordan udviklingen formede sig. I første omgang bevirkede beskatningen, at drab på piger bredte sig inden for rajput-kasten. Dernæst, da briterne gennemførte de første jordreformer i 1795, som betød, at rajput-kasten mistede 40% af sine besiddelser, kompenserede den for dette tab ved at kræve højere medgiffter af de lavere kaster med det resultat, at drab på piger bredte sig "nedefter" og fik et hidtil uset omfang.

At fravalg af piger ikke blot kan forklares som en videreførelse af forældede kulturmønstre, – sådan som det politiske establishment, herunder UNFPA og andre internationale aktører indtil nu har gjort – understreges endvidere af den kendsgerning, at kønsselektering i dag har bredt sig til lande, som ikke har nogen tradition for barnedrab. Mens fænomenet tidligere stort set kun forekom i det østlige og sydlige Asien, har det inden for de seneste årtier bredt sig til så forskellige lande som Vietnam, Albanien og Azerbaidjan, mens der på den anden side fortsat er balance mellem kønnene i Mellemøsten, hvor kvinder har meget lav status. Der må altså, konkluderer Hvistendahl, være andre faktorer, der kan forklare den skæve kønsfordeling, vi har set brede sig inden for de seneste 60 år.

VESTENS ANSVAR

Der er, konstaterer hun, to faktorer, der baner vejen for, at fravalget af piger nærmest eksploderer fra 1950'erne til i dag. For det første den

moderne medicinske teknologi, der har gjort det muligt og økonomisk overkommeligt at identificere pigefostrene, f.eks. ved ultralydsscanning, og dernæst, den fri abort, som i samme periode vinder indpas i den 3. verden.

Men, tilføjer hun, det er langt fra hele forklaringen, og her er det, at hendes kortlægning af den vestlige verdens rolle for alvor gør diskussionen interessant. For her er det hendes påstand, at selv om det drastiske fald i fødselstallet i de asiatiske lande nok kan siges at være en konsekvens af den økonomiske udvikling, er årsagen til, at både faldet i fødselstallet og den omsiggribende kønsselektering fik det omfang, vi har set, at udviklingen blev kickstartet og efterfølgende styret og finansieret af de vestlige lande, først og fremmest USA.

Når amerikanerne i efterkrigsårene følte sig kaldet til at gribe ind over for befolkningsudviklingen i den 3. verden, skyldtes det i al væsentlighed frygten for en "befolkningsekspllosion". Flere munde at mætte, mente man, ville øge risikoen for politisk ustabilitet, der igen kunne føre til kommunistisk magtovertagelse. Det amerikanske besatte Japan var det første land, hvor denne filosofi blev bestemmende for den amerikanske indsats. I 1948 gennemtvang amerikanerne den såkaldte *Eugenic Protection Law*, der, som navnet antyder, gav mulighed for at tvangssterilisere mentalt og fysisk handicappede, men som samtidig (hvad der på det tidspunkt var enestående i verden) legaliserede abort ud fra forskellige begrundelser.

Resultatet var et drastisk fald i fødselstallet på grund af den relativt liberale adgang til abort (prævention blev først tilladt langt senere), således at japanske læger i 1955 bistod ved 30-50% flere aborter end fødsler. Sideløbende hermed fik den japanske økonomi et opsving, der i løbet af de følgende årtier gjorde den til en af de førende i verden. General William Draper, som havde det øverste ansvar for implementeringen af USA's indsats i Europa og Asien efter krigen, blev så

Økonomisk udvikling ledsaget af urbanisering, uddannelse og nye jobmuligheder kan meget vel bevirke, at forældrene bliver mindre sexistiske. Men fordi udvikling fører til brat faldende fødselstal, står der mere på spil ved hver enkelt fødsel, hvilket øger sandsynligheden for, at forældrene vælger at abortere et pigefoster. Denne treenighed af samvirkende faktorer – udvikling, faldende fertilitet og kønsselektering – er alarmende, fordi den betyder, at kønsselektering ikke bare forsvinder af sig selv. (s. 39-40)

begejstret for de "gode" resultater i Japan, at den japanske model – aborter i stedet for prævention – blev videreført til andre asiatiske lande. Draper blev en varm fortæller for at legalisere abort *uden for USA* og en ivrig og effektiv lobbyist for UNFPA og IPPF samt fortæller for at gøre fødevarerhjælp til u-lande afhængig af modtagerlandets vilje til at nedbringe fødselstallet.

Fra slutningen af 1960'erne legaliseres abort i en række u-lande – ofte under pres fra USA, men ikke uden folkelig modstand med rod i lokale religiøse og filosofiske traditioner.

I Sydkorea, hvor skiftende regeringer er afhængige af amerikansk støtte både økonomisk og militært, åbnes døren for IPPF i 1961 og for det Rockefeller-finansierede *Population Council* i 1962. Resultatet: 2,97 aborter for hver fødsel i 1977, den højeste abortrate, der nogen sinde er registreret i verden.

I Taiwan fordobles aborttallet fra 1965 til 1973, og i Indien, hvor fri abort indføres i 1971, bliver aborter fra midten af 1970'erne, hvor man bliver i stand til at foretage fostervandsprøver, i vid udstrækning brugt til at frasortere pigefostre.

Kinas kommunistiske regime, som i begyndelsen af 1970'erne indleder deres eget befolkningsprogram med tvangsaborter og ditto sterilisationer, tøver længe med at samarbejde med vestlige organisationer. Men Kina savner penge og kvalificeret personale til at nå de mål, regimet har sat sig, og underskriver i 1979 en kontrakt med UNFPA, som tilføjer det kinesiske program 50 mio. dollars fra IPPF til bl.a. indkøb af computerudstyr og uddannelse af 70.000 medarbejdere. Disse mange penge baner vejen for

andre organisationer som *Population Council* og *Ford Foundation*, som dermed sikrer en effektiv landsdækkende indsats både med propaganda og tvangsforanstaltninger rettet mod kinesere, der ikke føler sig overbevist om et-barns-politikens velsignelser.

ER KØNSSELEKTERING EN GOD IDÉ?

Men hvad så med kønsselekteringen? Kan man med rimelighed påstå, at de vestlige lande også her har haft en finger med i spillet? Det kan man, siger Hvistendahl, og underbygger det bl.a. med en redegørelse for udviklingen i Indien.

I midten af 1960'erne sendte *Population Council* en af sine højt placerede medarbejdere, direktøren for organisationens lægevidenskabelige afdeling, Sheldon Segal, til Indien. I de to år, han opholdt sig i landet, var han personlig rådgiver for Indiens øverste leder af landets familieplanlægning, oberst B.L. Raina. Inden Segals ankomst omfattede Rainas arbejdsområde både befolkningskontrol og mødres og børns sundhed, men det forhold fik Segal snart ændret, således at Raina næsten udelukkende skulle beskæftige sig med befolkningskontrol. Segal sad nemlig i en komité i Verdensbanken, som på det tidspunkt havde så stor magt i Indien, at man endog kunne bestemme over indiske regeringsmedlemmers arbejdsområder. Indien modtog i 1960'erne 1½ milliard dollars i årlig udviklingshjælp. De fleste af disse penge kom fra den amerikanske regering, UNFPA, *The Ford Foundation* og Verdensbanken, og det var vel at mærke sidstnævnte, der havde størst indflydelse på, hvad pengene blev brugt til, og som stillede krav om

befolkningskontrol til gengæld for at yde lån til fødevarer- og sundhedsprojekter.

Segals primære opgave var at oprette en afdeling for reproduktiv fysiologi på Indiens førende lægevidenskabelige uddannelsesinstitution, AIIMS (*All-India-Institute of Medical Sciences*). Han havde et tæt samarbejde med både *The Rockefeller* og *The Ford Foundation*. Deres fælles strategi gik ud på at få foden indenfor på de førende uddannelsessteder og hospitaler for dermed at sikre sig indflydelse på eliten blandt både læger og politiske beslutningstagere. Det var således AIIMS, der i 1962 modtog størsteparten af en pulje på 1,7 mio. dollars fra *The Ford Foundation* til forskning i reproduktiv medicin, og det var her, Segal valgte at virke som rådgiver.

Segal underviste de studerende i de teknikker, der på daværende tidspunkt var til rådighed for at identificere henholdsvis XX og XY kromosomer i menneskelige celler. Dette var, skrev han senere i sine erindringer, vigtigt for de indiske læger at lære med henblik på f.eks. at kunne hjælpe par, der havde svært ved at få børn. Sammensteds afviser han, at det nogen sinde faldt ham ind, at denne viden kunne udnyttes til at abortere pigefostre, og han tilføjer, at han blev chokeret og vred, da han flere år senere besøgte AIIMS og konstaterede, at det lige netop var, hvad hans tidligere studerende brugte teknikken til. Men, bemærker Hvistendahl, hvad han glemmer at nævne, er, at han kort efter sit ophold i Indien i fuld offentlighed – nærmere bestemt i 1969 på et møde i USA – varmt anbefalede kønsselektering som en effektiv metode

til befolkningskontrol. Sammen med aborteksperten Christopher Tietze (begge havde sæde i en tænketank nedsat af præsident Johnson, som havde til opgave at udvikle nye metoder til befolkningskontrol) fremlagde han en oversigt over de muligheder, som efter deres opfattelse havde fremtiden for sig, herunder kønsselektering. Ingen protesterede. I stedet blev konklusionen af den efterfølgende diskussion, at kønsselektering var en af de metoder, man i særlig grad fandt anbefalelsesværdig.

PAUL EHRLICH OG ALLE DE ANDRE

Stærkt medvirkende til at gøde jordbunden for kønsselektering og for befolkningskontrol i bred almindelighed var den amerikanske befolkningsguru Paul Ehrlich's bog *The Population Bomb* fra 1968. Heri opfordrer han politikerne til at øge bevillingerne til forskning i metoder til kønsbestemmelse. Adgang til kønsselektering, mente han, ville øge mulighederne for en effektiv befolkningskontrol ved at forebygge, at par rundt omkring i verden, som kun havde fået piger, blev ved med at sætte børn i verden i håb om at få en dreng. Ehrlich's bog solgte i 2 mio. eksemplarer og øvede en betydelig indflydelse på opinionen i den vestlige verden – ikke mindst i toneangivende politiske kredse. Få år efter at den var udkommet, havde fostervandsprøver og ultralydsscanninger bredt sig til den 3. verden med velvillig støtte fra Verdensbanken og andre aktører i den internationale befolkningslobby.

I Punjab i Indien reklamerede den første klinik med kønsselektering i 1979, og andre delstater fulgte snart efter. Mellem 1978 og 1983 blev omkring 78.000 pigefostre aborteret. Samtidig lukkede Vestens politikere øjnene for, at Indira Gandhi (premierminister fra 1966-77) iværksatte en sterilisationskampagne, som skulle hindre fattige indiske mænd i at sætte børn i verden. 6,2 mio., hvoraf 2.000 døde under operationerne, der som oftest blev udført af lemfældigt uddannet personale, blev med eller mod deres vilje steriliseret. Det var

15 gange så mange, som nazisterne i Tyskland nåede at sterilisere i 1930'erne.

I Vesten var kønsselektering bredt accepteret allerede fra begyndelsen af 1960'erne – ikke mindst i det videnskabelige og politiske establishment. Hvistendahl citerer bl.a. et indlæg i *New Scientist* af den britiske mikrobiolog John Postgate, som i 1973 opridses de dystre udsigter for verdenssamfundet, hvis kvinder bliver en mangelvare. Verden kunne snart til at komme til at ligne en kæmpemæssig kostskole for drenge eller et gigantisk fængsel for mænd, skriver han. Ligeledes forudser han, at kvinder vil blive udsat for indespærring, tvungent ægteskab med flere mænd eller blive solgt til prostitution, men den konklusion, han når frem til, er ikke desto mindre, at kønsselektering er tilrådelig, "fordi det eneste virkelig betydningsfulde problem, menneskeheden står over for i dag, er overbefolkning, især i underudviklede og uoplyste samfund".

Helt på linie hermed var den daværende leder af *Population Council*, Bernard Berelson, som i 1969 i en artikel i *Science* opstillede en prioriteret liste over forskellige metoder til familieplanlægning, hvor de enkelte metoder vurderedes ud fra både deres effektivitet etiske standard. Hvad det sidste angår, gav han kønsselektering topplacering, hvilket, tilføjer Hvistendahl, kun bliver forståeligt på baggrund af de forslag, han i øvrigt stillede, som f.eks. at tilsætte steriliserende kemikalier til fødevarer, indføre rationeringsordninger for børnefødsler, indføre tvungen sterilisation for mænd med mere end tre børn eller gøre udearbejde for alle kvinder obligatorisk.

EN GRIM SMAG I MUNDEN

Alt dette – og mange flere eksempler fra bogen kunne nævnes – udgør som allerede sagt i indledningen til denne artikel en tung arv, som stiller kampen for fri abort i et lidet flatterende lys ved at blotlægge dens uløselige forbindelse med Vestens hensynsløse befolkningspolitiske agenda og neo-

”

Berøringsangst over for abortspørgsmålet har imidlertid virket handlingslammende på netop de mennesker, som burde råbe op om undertrykkelse.

En af kvindekampens veteraner Gita Sen udtalte for nylig til en journalist, at "den største fare, vi står over for lige nu, er, at kampagnen mod kønsselektering udvikler sig til en anti-abort-kampagne."

Hertil kunne man svare, at den største fare, vi står over for, er et drastisk fald i antallet af kvinder og piger. Når fænomener som handel med kvinder over grænserne, piger, der tvangsgiftes bort for penge og generel ustabilitet indtræffer samtidig, udgør de tilsammen en himmelråbende fare.

I en verden med unaturligt få kvinder, vil retten til abort være den mindste af vores bekymringer.

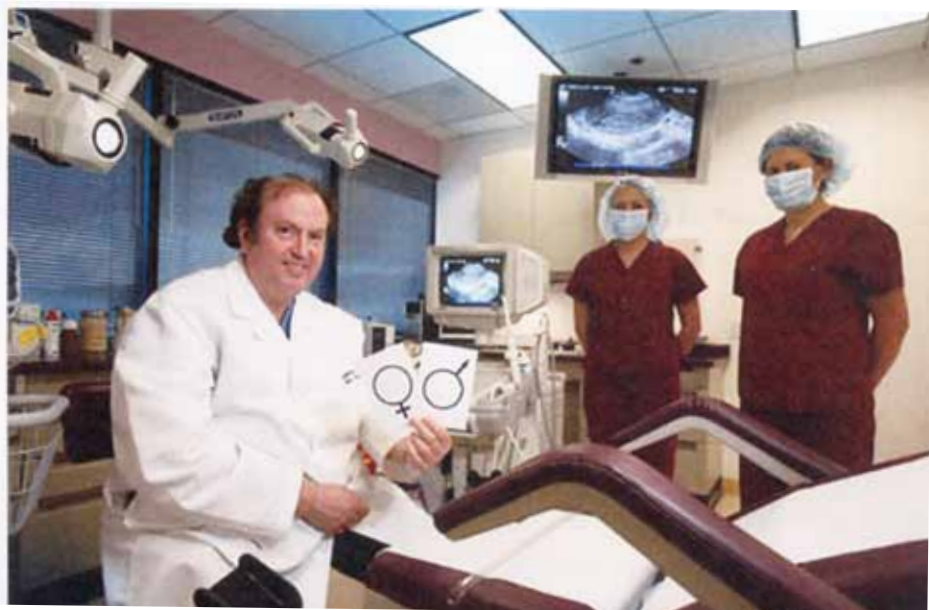
(s. 155)

imperialistiske ambitioner i forhold til den 3. verden. Hvistendahls originale bidrag til debatten består i, at hun tillige dokumenterer Vestens direkte andel i den moderne tragedie, der har ramt store dele af verden, nærmere bestemt de skræmmende sociale og politiske konsekvenser af kunstigt at gribe ind i den naturlige balance mellem kønnene. Kvindekampens militante fortrop i vor del af verden bør sidde tilbage med en grim smag i munden og ikke mindst fortryde, at de valgte at knytte i øvrigt legitime

krav sammen med kravet om fri abort. Det interessante er, at Mara Hvistendahl selv til en vis grad står i dette dilemma. Også hun er vokset op med fri abort som noget helt selvfølgeligt og har, siger hun i indledningen, "altid troet på en kvindes ret til at afslutte sit svangerskab". Det synspunkt fraviger hun ikke eksplicit, men vedgår på den anden side, at hun under arbejdet med bogen typisk har været henvist til søge oplysninger på "den religiøse højrefløjs hjemmesider" og endvidere fandt bekræftelse på sine egne konklusioner hos anti-abort-aktivister, mens hun gang på gang hovedrystende og chokeret er stødt på misvisende oplysninger fra organisationer, hvis udsagn hun indtil da havde betragtet som den skinbarlige sandhed.

Der ligger heri en bekræftelse på, at hun har arbejdet professionelt med sit stof og ikke ladet sig påvirke af forudfattede meninger om den ene eller den anden part i debatten. At hun ikke i offentligheden kan rubriceres som abortmodstander, har endvidere givet hendes bog langt større gennemslagskraft end den ellers ville have fået. Hun har således med sine kompromisløse afsløringer stillet de militante aborttilhængere i et alvorligt dilemma, uden at de har kunnet afvise hendes bog som et utidigt angreb fra den "formørkede" religiøse højrefløj.

Det dilemma, abortlobbyen, herunder de militante kvindeorganisationer nu står i, formulerer hun selv ved at stille spørgsmålet, om de har i sinde offentligt at tage afstand fra kønsselektering, eller om de fortsat vil fortie problemet? I den forbindelse noterer hun sig, at både den landsdækkende kvindeorganisation i USA (*National Organization for Women*) og *NARAL Pro-Choice America* fortsat tøver med at tage stilling. Hvorfor? Fordi man ved at bringe debatten om kønsselektering op samtidig åbner debatten om fri abort. Med andre ord, hvis man åbent giver udtryk for, at bevidst fravalg af pigefostre er etisk uacceptabelt og bør forbydes, har man dermed også sagt ja til en lov-

Dette foto af en smilende læge, der lover 100% sikkerhed for at barnets køn bliver det ønskede, finder man på det amerikanske firma The Fertility Institutes' hjemmeside. Firmaet, der har klinikker i Los Angeles, New York og Mexico, tilbyder kønsselektering ved hjælp af PDG (ægsortering).

givning, der indfører begrænsninger i den fri abort. En sådan lovgivning er allerede en realitet eller undervejs til at blive det i ni amerikanske stater, og her har politikere, der er *pro choice*, følt sig tvunget til at stemme imod. Men hvor længe kan de og *pro choice*-organisationerne politisk set holde til det?

Kønsselektering i vor del af verden?

Tilbage står spørgsmålet, om kønsselektering er et problem, der også kan ramme den moderne vestlige verden. Her kender vi jo hverken til tvangsaborter eller tvangsterilisationer, og her er der hverken nogen mærkbar tendens til eller noget økonomisk incitament til at foretrække piger fremfor drenge.

Alligevel, siger Mara Hvistendahl, kan man ikke afvise muligheden. Det hænger sammen med, at den såkaldte reproduktionsteknologi nu befinder sig på et stade, hvor kønsselektering kan foretages, uden at kvinden behøver at gennemgå et abortindgreb. Der er foreløbig to muligheder: ægsortering eller kunstig

insemination. Ægsortering er en udløber af kunstig befrugtning, hvor man i forbindelse med befrugtningen i laboratoriet udvælger det eller de æg, der har de ønskede egenskaber. Her kan der screenes både for køn og stribevis af genetisk betingede sygdomme, således at man sikrer sig, at ønskebarnet både er rask og har det ønskede køn. Det er en relativt kostbar proces og således indtil videre forbeholdt et velstående kundesegment, men det er allerede *big business* i USA, hvor teknikken – modsat hvad tilfældet er i Europa og Canada – er fuldt lovlig. En langt billigere, men ikke helt så sikker metode er kunstig insemination, hvor det allerede i en del år har været muligt at adskille sædceller, der er bærere af henholdsvis X- og Y-kromosomer, og dermed opnå det ønskede køn. Senest har det vist sig muligt at bestemme barnets køn ud fra en blodprøve fra den gravide kvinde, og forskerne ser frem til, at man i en ikke fjern fremtid også vil kunne screene for sygdomme ad denne vej.

Men hvorfor skulle moderne ame-

rikanere og europæere føle sig fristet af den slags teknikker? Fordi, siger Hvistendahl, færre fødsler pr. familie forstærker ønsket om kontrol og sikkerhed for at få drømmebarnet – og dermed også risikoen for ubalance i vor del af verden. Al erfaring viser, at det lidt efter lidt bliver markedet, dvs. firmaerne og forbrugerne og ikke politikerne, der kommer til at styre udviklingen.

OGSÅ I DANMARK?

Herhjemme var spørgsmålet om kønsselektering sidst oppe at vende i 2009 (se RFM nyt nr. 2, efterår 2010) – samme år som Det Etske Råd udsendte sin redegørelse om Fremtidens Fosterdiagnostik. Heri anbefaler Rådet, at der "ikke genereres informationer om fosterets køn, medmindre dette er relevant af sundhedsfaglige grunde..." Men hvad siger loven?

Den forbyder ægsortering med henblik på at bestemme barnets køn. For at få foretaget en ægsortering skal man kunne sandsynliggøre, at man er i risikogruppen for at få et barn med

en arvelig lidelse, og i så tilfælde er det kun den pågældende lidelse, der screenes og frasorteres for.

Til gengæld får alle gravide i dag tilbud om fosterdiagnostik, og de foreløbige erfaringer viser, at interessen for at få barnets køn at vide er meget stor – hvilket dog ikke kan tages som udtryk for et tilsvarende ønske hos forældrene om i givet fald at få foretaget kønsselektion.

Vigtigt er det til gengæld, at der ikke i lovgivningen er noget, der forhindrer, at de vordende forældre kan få oplysninger om barnets køn og andre normalegenskaber, selv om personalet på den anden side ikke har pligt til at give sådanne oplysninger. Og dog – Sundhedslovens kap. 4, § 19 giver moderen aktindsigt i hele journalen, inkl. bilag, og såfremt den indeholder oplysninger om barnets køn, opstår risikoen for, at denne viden bliver brugt til at frasortere et barn på grund af kønnet. Risikoen er dog endnu begrænset, eftersom resultatet af de diagnostiske undersøgelser normalt først foreligger efter

12. graviditetsuge og dermed også efter fristen for fri abort. Men det er kun et spørgsmål om tid, før oplysningerne vil kunne gives på et meget tidligere tidspunkt.

Det var for at imødegå denne udvikling, at Jordemoderforeningen i 2009 opfordrede den daværende sundhedsminister Jacob Axel Nielsen til at overveje et lovindgreb, der skulle indeholde et forbud mod at give oplysninger om barnets køn inden 12. uge. Ministeren svarede, at han afventede en redegørelse fra Det Etske Råd. Den forelå samme år med titlen Fremtidens Fosterdiagnostik, men politisk set er der intet sket siden. Det kunne tolkes som en vis ulyst i det politiske system til at ville beskæftige sig med problemet, men såmænd også blot som en resigneret erkendelse af, at problemet ikke kan løses ad lovgivningens vej. For allerede i 2009 drejede en del af debatten sig om, at man på internettet kunne købe hjemmetests, der fra 10. uge med 80-90 % sikkerhed kunne give svar på barnets køn. Velkommen til fagre nye verden!

Er tvangsaborter og tvangssterilisationer afskaffet i Kina?

Reggie Littlejohn

www.womensrightswithoutfrontiers.org

På ingen måde, fastslår Reggie Littlejohn, grundlægger af organisationen "Kvinders rettigheder uden grænser." Kinas et-barns-politik bliver nu som før håndhævet med tvangsaborter, tvangssterilisationer og barnedrab. Kvinder bliver slæbt ud af deres hjem, bundet fast til borde og tvunget til at abortere deres børn helt op til niende graviditetsmåned. Kvinder dør under disse voldelige overgreb. Kinas et-barns-politik er en krig mod kvinder."

Reggie Littlejohn blev første gang opmærksom på den kinesiske et-barns-politik, da hun som advokat repræsenterede kinesiske flygtninge, der søgte om asyl i USA i 1990'erne. De var først blevet forfulgt, fordi de var kristne, og blev efterfølgende

tvangssteriliseret. Mødet med de kinesiske flygtninge blev en øjenåbner for hende og bevirkede, at hun engagerede sig i kampen for kvinders menneskerettigheder i øvrigt i tæt samarbejde med China Aid.

Reggie Littlejohn, som den 22. marts i år talte til Europaparlamentet, hvor hun forelagde sin organisations dokumentation for grusomhederne begået af det kinesiske regime, minder i et interview om, at den kinesiske viceminister Zhao Baige på klimatopmødet i København pralede med, at Kina siden 1970'erne har forhindret over 400 mio. fødsler og dermed reduceret CO₂-udslippet med 1,8 mio. tons. Denne tale vakte bl.a. CNN's Ted

fortsættes næste side

Turners begejstring, så han efterfølgende erklærede, at hele verden burde tage ved lære af Kinas eksempel og indføre et-barns-politikken. Men se på resultaterne, siger hun, i 2004 blev der født 117 drenge for hver 100 piger. I 2011, hvor Kina havde sat sig som mål at genoprette balancen mellem kønnene, vil man nå op på 119 drenge for hver 100 piger. Et-barns-politikken har ført med sig, at pigerne i stort tal bliver aborteret, mens de, der får lov at blive født, lever en kummerlig tilværelse. Mange ender som sexslaver, der skal stå til rådighed for de omkring 37 mio. kinesiske mænd, der i dag ikke har mulighed for at finde en ægtefælle. Ifølge WHO har kinesiske kvinder den højeste selvmordsrate i verden – 500 begår selvmord hver eneste dag.

Det ironiske er, tilføjer hun, at Kina indførte et-barns-politikken af økonomiske grunde. Nu bliver den derimod en bombe under den kinesiske økonomi, fordi landet omkring 2030 vil have en aldrende befolkning, som alt for få unge skal forsørge.

EN IKKE HELT USKYLDIG FORTALELSE

Det samme synspunkt gjorde vicepræsident Joe Biden gældende på sin rundrejse i Asien i august, hvor han

Vicepræsident Joe Biden: »Ingen bagklog kritik af Kinas et-barns-politik« – en pinlig fortalelse, eller...?

også besøgte Kina og bl.a. talte til de studerende på Sichuan Universitetet i Chengdu i provinsen Sichuan.

Efter selve talen besvarede han spørgsmål fra de studerende, og et af

dem gik meget forventeligt på, hvilke forholdsregler USA ville træffe for at nedbringe gælden og dermed også hindre, at Kinas dollarreserver bliver mindre værd. I sit svar skitserede Biden den spareplan, der allerede er sat i gang, og som på længere sigt skulle kunne løse problemet – og tilføjede:

”Men som jeg sagde til nogle af jeres ledere, så har I et lignende problem her i Kina. I har ikke noget sikkerhedsnet. **Den politik, I har ført med ét barn pr. familie, har jeg fuld forståelse for – jeg kommer ikke med bagklog kritik** – men resultatet af den er, at I er i en situation, hvor én erhvervsaktiv i fremtiden vil skulle tage sig af fire pensionister. Det er ikke holdbart.”

De ord, som her er fremhævet med blåt, gav forståeligt nok anledning til reaktioner på hjemmefronten. F.eks. affødte de en skarp kommentar fra formanden for Repræsentanternes Hus, John Boehner, som sagde: ”Jeg er dybt foruroliget over de bemærkninger, som vicepræsidenten angiveligt fremsatte vedrørende Kinas forkastelige et-barns-politik, som har resulteret i tvangssterilisationer og tvangsaborter, og som ikke burde blåstemmes af nogen officiel repræsentant for USA. Ingen regering på jorden har autoritet til at værdisætte uskyldigt menneskeliv eller behandle livet som en økonomisk bevilling, staten kan regulere eller trække bort efter forgodtbefindende. Jeg håber og tror på, at vicepræsidenten rent faktisk ikke sagde, hvad man har citeret ham for, og at vi snarest kan forvente en berigtigelse eller en nærmere forklaring fra Det hvide Hus. Obama-regeringen burde koncentrere sig om at skabe jobs til det amerikanske folk og ikke om at opmuntre fremmede regeringer til at bruge abort som et middel til befolkningskontrol.”

Var det en fortalelse? Muligvis, men under alle omstændigheder utvivlsomt et udtryk for Bidens personlige holdning. Biden har, som en *pro life* kommentator bemærkede, støttet denne politik igennem hele sin po-

litiske karriere og konstant stemt for bevillinger til UNFPA.

Biden behøver næppe heller frygte en irettesættelse fra sin øverste chef. Noget af det første, Obama foretog sig som præsident, var at genoptage støtten til UNFPA, som siden da har modtaget 105 mio. dollars fra amerikanske skatteydere. Og i marts i år, da Kinas præsident Hu Jintao besøgte USA, undlod præsident Obama så vidt vides at bringe spørgsmålet om tvangsaborter op i sine personlige samtaler med Hu Jintao. det er i hver fald den konklusion man må komme til, efter at republikaneren Chris Smith på en efterfølgende høring i Repræsentanternes Hus pressede udenrigsminister Hillary Clinton for et kontant svar – et ja eller nej til, om præsidenten havde drøftet netop dette spørgsmål med sin kinesiske kollega, og kun fik undvigende fraser til svar.

Pro life republikaneren Chris Smith pressede forgæves Hillary Clinton for et svar

Chris Smith kvitterede med I et efterfølgende indlæg at betegne Kinas et-barns-politik som ”barbarisk” og fortsatte: ”Og i 30 år har FN’s Befolkningsfond UNFPA energisk støttet, finansieret, forsvaret og promoveret, endog lovprist disse omfattende forbrydelser mod menneskeheden. De uomtvistelige kendsgerninger er følgende: Enhver kinesisk, tibetansk eller uigurisk mor uden en fødselstilladelse bliver tvunget til abort – om fornødent med fysisk magtanvendelse. Alle ugifte mødre bliver tvunget til abort ved hjælp af, hvad der kun kan betegnes som en søg-og-udslet-aktion, og handicappede børn aborteres som led i et landsdækkende eugenisk program.”

En ikke helt almindelig demonstration

Distant Voices – stemmer i det fjerne – er navnet på en engelsk kampagne-gruppe, som den 27. juli demonstrerede mod aktiv dødshjælp uden for det britiske parlament.

Og hvem var så disse demonstranter? Det var mennesker, som kort sagt vidste, hvad de talte om, mennesker, som selv har oplevet at blive hjælpeløse, lammede, ligge bevidstløse hen, og som alligevel har et helt andet budskab til omverdenen end de høj-røstede fortalere for aktiv dødshjælp.

Således Nikki Kenward (billedet), som blev lammet i hele kroppen og nu – et år efter – lever et liv som svært handicappet. Da det stod værst til, fortæller hun, var alle muskler – også dem, der gør, at jeg kan trække vejret – ude af funktion. På et døgn blev jeg forvandlet fra at være en lykkelig, sund hustru og mor til en hjælpeløs klump. Jeg var lukket inde, fanget i min krop, og der gik fem måneder, før jeg var i stand til at kommunikere med omverdenen ved at blinke med øjnene. I den tid havde jeg konstante smerter og led ved tanken om, at jeg

måske aldrig skulle holde min et år gamle søn i mine arme igen. Men set udefra virkede det som om jeg hverken følte eller opfattede noget.

Ikke desto mindre følte Nikki aldrig trang til at dø. Jeg ville blive her, uanset hvordan mit liv kom til at forme sig, og jeg tror, at andre i samme situation har det på samme måde.

EN SKÆBNESVANGER LOV

I 1993 afgjorde det britiske Overhus, at patienter uden bevidsthed, som befinder sig i en permanent vegetativ tilstand, ikke har krav på at blive holdt i live. I praksis betyder det, at man holder op med at give patienten væske og næring og altså overlader den pågældende til at dø af sult og tørst. Siden lovens ikrafttrædelse er 43 patienter døde på denne måde, men, siger Nikki, der er neurologer, der mener, at 40% af disse patienter blev fejldiagnosticeret og altså ikke var uvidende om deres tilstand. Som eksempel på, at det er muligt at vende tilbage til livet, nævner Nikki Martin Pistorius, forfatteren til *Ghost Boy*, som

fra han var 12 til 16 år lå i koma, men senere vendte tilbage til livet. Men happy ending eller ej – Nikki står fast på, at eutanasi er en uværdig løsning: "Jeg er af den overbevisning, at ethvert liv som ender med eutanasi undergraver min ret til at leve. Det normaliserer den måde at dø på, og det fremstiller en reelt afskyelig praksis som noget sundt og godt. I et forsøg på at blåstempe denne praksis har man fuset med lovgivningen og sprogligt forsøgt at dække over, at det, man gør, er at slå ihjel.

Ny hjemmeside

Har du været inde på RFM's hjemmeside for nylig? Hvis ikke, så klik ind på www.rfm.dk og se det nye layout. Siden er sat op af vores nye webmaster Christian Jødal og har – hvis vi selv skal sige det – fået et mere tiltalende udseende og en mere overskuelig og brugervenlig udformning. Vi håber, du er enig med os.

I den kommende tid vil vi til stadighed lægge mere stof ud på siden, så den bliver mere attraktiv at besøge. Er der noget, du savner på siden, eller noget du synes kunne fungere bedre, er du velkommen til at sende os en mail – så ser vi på det.

Om lægens opgave

Professor Jérôme Lejeune (1926-1994)

Lægens opgave har fra begyndelsen været at kæmpe mod sygdom og død. For selv om naturen afsiger dødsdommen, er det ikke lægens pligt at eksekvere dommen, men at forsøge at få nedsat straffen.